

Zeynep Uluant'ın yıllardan beri yaptığı mülâkatlar "**Hasbihaller**" adıyla **Kubbealtı** tarafından neşredildi.

[Sitemizde](#)

eseri yayımlanan bütün yazarlarımızla konuşmalar yaptığımız gibi bu sefer de Zeynep Hanımın kapısını çaldık. O, Babî'î'nin en değerli fıkra muharrirlerinden olan ve her hafta yazılarını bize zevkle okutan

Ergun Göze

Beyefendi'nin sevgili kızıdır. Annesi

Hicran Göze

Hanımfendi de çok değerli bir yazar olup onun da bugünlerde "

Kadıköylü Yıllarım

" isimli güzel hâtıratı yayımlandı. Zeynep Hanım, mütefekkir ve yazar

Sâmiha Ayverdi

'nin de gelini aynı zamanda. Ayverdi'nin torunu Sinan Uluant ile evli. Eh bu kadar bahtiyarlık her kula nasip olmaz herhalde. Çifte su verilmiş bir çelik kılıç gibi maşallah. Kanaatime göre ism-i celâlini Ergun Göze büyüğümüzden, ism-i cemâlini ise Sâmiha Ayverdi merhumeden almıştır. Şahsında bu hasletleri ahenkli bir şekilde imtizaç ettirmiş, neticede güzel ve olması gereken bir sentez vücuda getirmiştir.

"Üniversite tahsilimi evli olarak sürdürdüm. Mezun olduğum 1979 yılında ilk çocuğum iki yaşındaydı. Daha anne karnında Türkoloji koridorlarının kitap tozunu yutmuş olacak ki o da aynı fakülteden mezun oldu ve şimdi edebiyat öğretmenliği yapıyor. Ondan başka iki kızım daha var. Çalışmalarım evimde ve Kubbealtı bünyesindeki Ayverdi Enstitüsü'nde devam ediyorum. Bence sosyal alanlar kadınlar için çalışma sahası olarak biçilmiş kaftan zira kadının en büyük vasfı analık..." diyen Zeynep Uluant "**Hasbihaller**" hakkında şunları yazmış:

"Bu kitap, çoğu yaşı sekseni aşmış olan edebiyat, kültür, sanat ve musiki dalında isim yapmış şahıslarla yapılan konuşmalardan meydana gelmektedir. Konuşmalar diyorum zira bir sistem dâhilinde ya da herhangi bir kasıtle yola çıkılmamıştır. Yapılmak istenen, belki de nostaljik bir hassâsiyetle kaybolmak üzere olan bâzı değerleri zabtedip muhâfaza edebilmektir. Ama bunun

hilâfına az da olsa konunun veya hedeflenen dışına çıkıldığı oldu. Fakat asıl mühim olan niyetti... Zira bâzı usta röportajcıların yaptığı gibi karşısındakini sıkıntıya düşürüp terletecek bir konumum yoktu, olmamalıydı da... Çünkü yola çıkış sebebi eski üniversite hocalarımla sohbet etmek, onların birikiminden faydalanmaktı. ”

Merak etmişsinizdir mutlaka. Kitapta kimlerle konuşulmuş, sohbet edilmiş diye. Kitaptaki sıralamaya göre bu şahsiyetlerin isimlerini vereyim: **İlhan Ayverdi, Ali Alparlan, Orhan Okay, Kemal Eraslan, Zeynep Kerman, Oktay Aslanapa, Semâvi Eyice, Mehmut Turgut, Sabahattin Zaim, Turan Yazgan, Rüştü Eriç, Nevzat Atlığ, Alâeddin Yavaşça, Fırat Kızıltuğ, Attilâ İlhan, Emine Işınsu Öksüz, Yaşar Tunagür, Âmiran Kurtkan Bilgiseven...**

Bu mülâkatların tamamı, bünyesinde bulunduğum Kubbealtı Akademi Mecmuası'nda neşredildi. Okuduğumda çok beğendim. Neredeyse mecmuada her mülâkatın yayımlanmasından sonra “Zeynep Hanım, inşallah bunlar kitaplaşacak, mutlaka kitaplaşmalı” diye teşvikte bulunurdum. Bu temenni hakikate dönüşünce en çok sevinenlerden biri ben oldum. Çünkü dergilerde kalan röportajlardan gelecek nesiller tam mânasıyla istifade edemeyecek, ama kitaplaşan mülâkatlar çok daha geniş kesimlere ulaşabilecektir. Hele kendileriyle konuşulanlar, yukarıda isimlerini sıraladığımız müstesnâ şahsiyetler olunca bu konu üzerinde daha da ciddiyetle durulmalıdır. Zaten ilim, kültür, sanat ve edebiyat hayatı biraz da böyle gelişmiyor mu? Edebiyat araştırmacıları olarak yıllarca Ruşen Eşref'in “Diyorlar ki” kitabından ve diğer mülâkat kitaplarından faydalanmadık mı? O kitapları araştırmalarımızda kaynak göstermedik mi? Dolayısıyla mühim zatlara gerçekleştirilmiş röportajların mutlaka kitaplaşması gerekir.

Her mülâkat bir maraton gibidir. Önce konuyu ve ismi düşünürsünüz, sonra soruları hazırlamaya koyulursunuz. Zannedildiği gibi o kadar kolay değil röportaj yapmak. Konuşacağınız kişinin hayat hikâyesini iyi bilmelisiniz, eserlerinin en azından bir kısmını okumuş olmalısınız. Fikirlerinden, ideallerinden haberdâr olmazsanız mahcup duruma da düşebilirsiniz pekâlâ. Âcizane ben de 23 seneden beri bu vadede bazı çalışmalar yaptım. 1985'ten itibaren bir çok meşhur yazar, ressam, hattat, şair, akademisyen, romancı, mûsikîşinas vs. meslek mensubu ile görüştüm. Hatta bu konuşmalardan seçilenlerden “Romancılar Konuşuyor”, “Türk Şiirinden Portreler” ve “Dersimiz Edebiyat” isimli kitaplar günışığına çıktı.

Yıllar önce Fazıl Hüsnü Dağlarca ile görüşmeye gidecektim. Dağlarca'yı tanıyordum, düşüncelerini ve kitaplarını biliyordum. Kısacası araştırmalarımı yapmış, sorularımı hazırlamıştım. Bir arkadaşım da şaire gideceğimi duymuş, kendisi de gelip çalıştığı dergi için bir konuşma yapmak istemişti. İzin aldık ve Kadıköy'e birlikte gittik. Dağlarca önce benim sorularımı dinledi, sonra arkadaşımın sorularına kulak verdi. Arkadaşım daha ilk sorusunda beni

zor durumda bırakmıştı: "Siz Birinci Yeni mi (Garip), yoksa İkinci Yeni akımına mı bağlı bir şairsiniz?" deyivermişti. Eyvah bir çuval inciri berbat etmişti. "Kızım, ne o ne öteki, hiçbir akıma bağlı değilim, bağımsız bir şairim. Anlaşılan dersini iyi çalışmamışsın. Kusura bakma, sorularına cevap vermeyeceğim. Bak Mehmet Bey ne güzel sorular hazırlamış..."

Demem o ki, mülâkat yapmak da bir sanattır, ciddî bir iştir. İşte Zeynep Hanım da bu işi ciddiye alan ve onca işi arasında mülâkat yapacağı kişi hakkında önceden geniş araştırmalarda bulunan iyi bir röportaj yazarıdır.

Kütüphanelerde başucu kitaplardan biri olacağına inandığım "Hasbihaller" in başında yazarın "Birkaç Söz"ü var. Bu sunuştan bir pragrafı buraya ödünç almak istiyorum. Bakalım Uluant'ı hüzünlere sevkeden hâdiseler neler:

"Bu konuşmalar sırasında beni son derece üzen ve duygulandıran anlar da yaşanmadı değil... Meselâ yaşı doksanı aşmış bestekâr Rüştü Eriç'in henüz bir delikanlıyken, doğduğu topraklar olan Yunanistan'dan Türk topraklarına kaçışını anlatırken anavatana girdiği âna sıra geldiğinde zaptedemediği gözyaşları, boğazında düğümlenen hıçkırıkları, hiçbir zaman zihninden gitmeyecek ve keşke bir kamera olsaydı da görüntüleyebilseydik dediğim anlardandır. Kezâ Âmiran Kurtkan'dan fotoğraf isteyeceğim sıralarda vefat haberini almam ve Profesör Işın Demirkent'ten randevu talep ettikten sonra yazlıkta olması sebebiyle görüşmemizi birkaç ay ileriye atması ve tam gitmeye hazırlandığım bir sırada sabah gazetede vefat haberiyle karşılaşmam bu görüşmelerin hazin taraflarıdır. Ayrıca konuştuğum büyüklerimden Yaşar Tunagür, Ali Alparslan ve Attilâ İlhan'ın artık gerçek dünyada olmaları da bu çalışmanın hüznü yüzünü sergilemektedir. "

Arasına kitap tanıtım yazılarımı okuma cefasına katlanabilen muhterem büyüğüm Özcan Ergiydiren, bana nezâketle, "Ömrüne bereket!... Güzel, ama çok teferruata giriyorsun. Bu yüzden bahsettiğin kitabı alıp okuma ihtiyacı hissetmiyorum. Onun için kitabı meraklandıran bölümlerle yetinsen daha iyi olur." şeklinde son derece yerinde ihtarlarda bulunur. İşte aziz okuyucular, Özcan Bey'in bu mülâkatı okuduktan sonra da "Yahu giriş bölümü neredeyse mülâkattan daha uzun olmuş!" diyerek tatlı-sert ikazını yeniden yapacağından eminim. Ama neylersiniz ki, can çıkmadan huy çıkmazmış...

Zeynep Hanım'la yaptığım bu mülâkatın, bugüne kadar gerçekleştirdiğim yüzlerce röportajdan bir farkı var. Onu da ifşa edip huzurunuzdan çekileceğim ve sizi nâkıs suallerim ile güzel cevaplarla baş başa bırakacağım. O mühim fark da şu ki, bugüne kadar yaptığım hiçbir röportajı, konuştuğum şahsiyetin doğum gününe rast getirtip yayımlatamamıştım. Bugün bildiğiniz gibi ilim, kültür ve edebiyat dünyamızın mümtaz simâsı İlhan Ayverdi Hanımefendi için bir program yapıyoruz. Bu toplantıdaki konuşmacılardan biri de Zeynep Uluant. En çok sevdiği şahsiyetlerden İlhan Hanım hakkında konuşma yapacağı için heyecanlı olan Zeynep Hanım'ın ikinci mutluluğu ise, bugün doğum gününü kutlayacak olması. Evet bugün yazarımız Zeynep Uluant'ın doğum günü. Kendisini tebrik ediyor ve böyle hayırlı hizmetlerde bulunduğu için "Zeynep Hanım, iyi ki doğdunuz. Ömrünüze bin bereket..." diyoruz.

1980'li yıllarda o zaman Çarşıkapı'daki Karamustafapaşa Medresesi'nde hizmet veren Kubbealtı Cemiyeti'nde toplantılara giderdik. Türkiye'nin seçkin ilim, fikir ve edebiyat adamlarını

o kubbelerin altında can kulağıyla dinler, kendilerinden nasibimiz miktarınca feyz almaya çalışırdık. O güzel mekânın en renkli kişisi denilebilir ki merhum Ekrem Hakkı Ayverdi idi. Ergun Göze Bey'in "Rumeli Beylerbeyi" diye unvan verdiği Ekrem Hakkı Bey, vakit tamamsa, dinleyiciler de gelmişse, "Haziruuuun, buyruuuun!" diyerek herkesi salona dâvet ederdi. Ben de aynı minval üzere ve sürç-ü lisân eyledimse affınızı talep ederek, "Kariuuun, buyruuuun" diyorum.

YARDIM: Zeynep Hanım, "Hasbihaller" isimli kitabınız neşredildi. Öncelikle tebrik ediyoruz. Hayırlı uğurlu olsun. Bu kitabın hikâyesini sizden dinlemek istiyoruz. İlk olarak ne zaman düşünüldü ve mülâkatlara ne zaman başlandı?

ULUANT: Üniversite yıllarım ve hocalarıma dâir hâtıralar benim için dâima kıymetli olmuştur. Fakat maalesef bir kısmını genç denebilecek yaşta belki de en verimli çağlarında kaybettiğimiz için pek azıyla konuşabilecektim. Ayrıca lise çağlarımdan beri röportaj türüne merakım vardı ve Ruşen Eşref Ünaydın'ın "Diyorlar ki" adlı eseri çok dikkatimi çekmişti. Bir de aziz büyüğüm Sâmiha Ayverdi'ye âit arşiv oluşturma çalışmaları sırasında kendisiyle yapılmış çok güzel mülâkatlar okumuştum. Kandemir'in, Edebiyat Âlemi adlı dergide 1949 yılında yayınlanan röportajına hayran kalmıştım. İşte bütün bu hissiyatla yaklaşık beş sene evvel hasbihal başlığıyla röportaj yapmaya başladım.

YARDIM: Eserde yer alan 18 ismi neye göre seçtiniz. Ölçünüz ne idi? Yaşlarına mı, mesleklerine mi, birikimlerine mi göre isimleri tercih ettiniz?

ULUANT: Konuşacağım kişinin öncelikle yaşının kemale ermiş olması ve branşında söz sahibi bulunması ve müktesebâtının olması gerekiyordu. Tabii bir de aykırı olmaması ve sözün çirkin mecrâlara akmaması en mühim prensibimdi. Eski hocalarım ve tanıdığım kıymetli zevat arasında zaten böyle bir tehlike söz konusu değildi.

Bir de hocam Zeynep Kerman ve Turan Yazgan seksen olan yaş ortalamasının bayağı altında kalıyorlardı.

YARDIM: Hasbihaller önce Kubbealtı Akademi Mecmuası'nda neşredildi. Bu metinler mecmuada yayımlanırken neler hissettiniz? Mülâkat yapmaya gittiğinizde yaşadığınız ilgi çekici hâdiseler olmuştur mutlaka. Bunlardan birini veya birkaçını anlatır mısınız?

ULUANT: Biliyorsunuz Rüştü Eriç'e beni siz götürdünüz. Şahsen ben bu eski Rumeli beyfendisinin, memleketi olan Gümölcine topraklarından çıkıp, anavatana ayak bastığı âni anlatışı sırasındaki hıçkırıklarını hiç unutamayacağım. Kezâ, İştîp doğumlu Sabahaddin Zâim Hoca ile görüşmeye gittiğimde tesadüfen daha doğrusu tevâfuken yanımda götürdüğüm Ohrili dostlarımla, yengesiyle akraba çıkması da yaşadığım tatlı anlardandır. Tabii ara sıra teybimin azizliğine de uğramadım değil. Attilâ İlhan ile mülâkata gittiğimde, bulduğumuz Etap Marmara'da, teybi açıyorum diye meğerse kapatmışım. Biliyorsunuz digital teypler çok hassas ve ben metrodayken nasıl olduysa olmuş ve teyp açılmış. Ben Attilâ İlhan'ın konuşmalarını alıyorum diye metro vagonlarının zangirtisini almışım. Allah'tan kendisi çok alçakgönüllü davrandı da bir kere daha buluştuk.

YARDIM: Görüştüğünüz şahsiyetlerden dördü (Yaşar Tunagür, Ali Alparıslan, Attilâ İlhan, Âmiran Kurtkan Bilgiseven) vefat etti. Bu ölümler sizi hüzünlendirmiştir mutlaka. Daha önce konuştuğunuz dört şahsiyetin vefatı üzerine neler hissettiniz?

ULUANT: Tabii ki çok üzüldüm ama bir taraftan da "iyi ki görüşmüşüm" dedim. Zira hepsi de kıymetli insanlardı ve sadece şahsıma değil okuyuculara da onlardan birer güzel hâtıra kaldı. Âmiran Hanım'dan tam kitabım için fotoğraf isteyecektim ki vefat haberini aldım. Kitap zorlukla bulabildiğimiz bir resmiyle çıktı. Hâlâ kitabı ulaştıracak bir akrabasını bulabilmiş değilim. Ali Alparıslan Hoca'nın eşi ile görüştüğüm için bu açıdan sıkıntım olmadı. Yaşar Tunagür Hoca'nın eşi de zaman zaman Amerika'ya gitmekle birlikte temas kurmakta zorlanmadığımız bir hanımefendidir. Rahmetli Attilâ İlhan'ın kitabını ise asistanı Belgin Sarmaşık'a göndereceğim, zira kendisi onunla yapılmış röportajları derliyor. Ama nereden bakarsanız bakın hepsinin vefat haberinde çok sarsıldığımı söyleyebilirim. Anlatması zor duygular bunlar ama hayatın da gerçeği...

YARDIM: Görüşme yaptığınız halde kitabınıza ekmediğiniz isim var mı?

ULUANT: Aslında ilk mülâkatımı kıymetli hocam Ömer Faruk Akün ile 2002 yılında yapmıştım. Fakat ortaya çıkan metinden kendisi kırk yaran, titiz tabiatı yüzünden olacak tatmin olmadı ve çeşitli sağlık problemleri ve ağır çalışma mesaisi sebebiyle de bu sohbet maalesef kitaba yetişmedi. En son, Kadıköy kitabının yazarı Doktor Müfit Ekdal Beyefendi ile konuştum. Henüz deşifre edemedim ama çok güzel bir sohbet oldu.

YARDIM: Zannediyorum röportajlara devam ediyorsunuz. Mahzuru yoksa sormak istiyorum, bundan sonra kiminle görüşeceksiniz? Kubbealtı Akademi Mecmuası'ndaki konuşmalar devam edecek mi?

ULUANT: Tabii çünkü bu mülâkatlar bana çok şey öğretti ve çok kıymetli insanlarla tanıştım. Hedefim gene yaşını başını almış insanlar, zira topladığım bilgilerin arşiv niteliği taşımasını istiyorum. Kubbealtı Akademi Mecmuası'na gelince... Temmuz sayısını Nihad Sâmi Hoca'ya, ekim sayısını ise Hazreti Mevlânâ'ya ayıracağımız için bu konularla ilgili yazı hazırlayacağım. Hâliyle hasbihaller bu seneki sayılarda yer alamayacak. Ama başka dergilerde de yayınlayabilirim. Şimdi ki hedefim Nurhan Atasoy Hanımefendi ile konuşmak zira Yâdigâr-ı İstanbul sergisine bayıldım. Konuşacak kıymetli zevat çok ama benim kırk tarakta bezim olduğum için vaktim kısıtlı. Yoksa Niyazi Sayın ile Ahmet Yakupoğlu ile Necdet Yaşar ile sohbet etmek kim istemez?

YARDIM: Sizin daha önce de neşredilmiş eserleriniz var. Cenap Şahâbettin'in "Avrupa Mektupları", Aysel Yüksel ile birlikte hazırladığınız "Sâmiha Ayverdi Kitabı" vd. Bunların dışında yayına hazırladığınız kitaplar var mı?

ULUANT: Sizin de belirttiklerinizin dışında "Bir hayat Bir Lugat İlhan Ayverdi" kitabı var ki Ayverdi Enstitüsü müdiresi Aysel Yüksel Hanım ile birlikte hazırladık. "Bir Ömür Böyle Geçti Sâmiha Ayverdi" hâtıra kitabını da kendisiyle hazırlamıştık. Değerli grafiker dostumuz Ersu Pekin bizim iyi bir ekip olduğumuzu söylüyor. Şahsen ben Ayverdi Enstitüsü bünyesinde kendisiyle birlikte yürüttüğümüz çalışmaların bana çok faydası olduğunu ve her seferinde yeni

şeyler öğrendiğimi söylemeliyim. En son "Arkamızda Dönen Dolaplar" adlı kitabı hazırladık ve daha Aysel Ablamın elinde Sâmiha Ayverdi'ye âit iki kitaplık makale mevcut. Sâmiha Hanım yazmaktan yorulmamış biz ancak toparlayabiliyoruz. Ne diyelim onun hizmet aşkı ve enerjisinden Allah bizim de nasiplenmemizi sağlasın.

YARDIM: Siz İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı mezunusunuz. İlim ve irfan hayatımız bakımından mühim bir yer işgâl eden Edebiyat Fakültesi'nin okuduğunuz dönemdeki durumunu anlatır mısınız? Hangi hocalar vardı, en çok kimlerden istifade ettiniz?

ULUANT: Hangi birini anlatsam ki... Siz de birçoğunu tanıyorsunuz. Biz sonuna yetiştik. Zira rotasyondan sonra işin tadı kaçtı. Ben Yeni Türk Edebiyatı kürsüsünü seçtiğim için Mehmet Kaplan'ın gönlümde ayrı bir yeri vardır. Mezuniyet tezim olan Cenap Şahâbettin'in Avrupa Mektupları'nı ise o zamanlar asistan olan değerli hocam Zeynep Kerman ile birlikte çalıştık. Her hafta bir gün o zamanki Türkiyat Enstitüsü'nde buluşur karşılaştırma yapardık. Bu çalışmanın Osmanlıcama çok faydası olmuştur. Ama Üniversitenin ilk sınıfından başlarsak şöyle bir tasnif yapabilirim. Eski Türk Edebiyatı'nı Mehmed Çavuşoğlu, Ali Alparslan Hoca'dan, Umumi Türk Dilini Muharrem Ergin, Kemal Eraslan, Osman Sertkaya'dan, Osmanlıca'yı Faruk Kadri Timurtaş, Saadeddin Buluç, Mertol Tulum ve Ahmet Topaloğlu'ndan, Yeni Türk Edebiyatı'nı Ömer Faruk Akün, Mehmet Kaplan, Birol Emil, İnci Enginün ve Zeynep Kerman'dan okuduk. Hâsılı bizler şanslı talebelerdik.

ZEYNEP ULUANT

1958'de İstanbul'da doğdu. Moda İlkokulu, Kadıköy Kız Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı mezunudur. Kubbealtı Akademi, Türk Edebiyatı, Yeşilay, Türk Dünyası Tarih gibi mecmualarda yazıları yayınlanmakta ve Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı'nda fahrî olarak çalışmaktadır. Cenap Şahâbettin'in "Avrupa Mektupları" isimli kitabını yayıma hazırladı. Kitap 1997 tarihinde Akademi Kitabevi'nden okuyucuya ulaştı. Ayrıca 2006'da Aysel Yüksel ile birlikte "Sâmiha Ayverdi Kitabı"nı neşre hazırladı. Bu eser de Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın prestij kitapları arasında çıktı. Aysel Yüksel'in müdiresi olduğu "Sâmiha Ayverdi Enstitüsü"nde Sâmiha Ayverdi'nin eserlerini neşre hazırlayanlar arasında bulunmaktadır. Evli ve üç çocuk annesidir.

e-posta zeynepuluant@yahoo.com

(Not: Hasbihaller kitabını Kubbealtı'ndan edinmek mümkün.)

Adres: Peykhane Sokak, No. 3 34400 Çemberlitaş-İstanbul

Tel. 0 (212) 5162356 - 5189209- 5166387

Faks. 0 (212) 6380272

e-posta: infofkubbealti.org.tr kubbealti@superonline.com

www.kubbealti.org.tr

www.sanatalemi.net